

Уставни суд Босне и Херцеговине у пленарном сазиву, у саставу: предсједница Сеада Палаврић, потпредсједнице Валерија Галић и Angelika Nußberger и судије Мирсад Ћеман, Helen Keller, Ledi Bianku и Марин Вукоја, на сједници одржаној 11. јула 2024. године, у предмету број **АП-2943/21**, рјешавајући апелацију **Владимира Ковачевића**, на основу члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 18 став (4), члана 57 став (2) тачка а) и члана 58 Правила Уставног суда Босне и Херцеговине – пречишћени текст („Службени гласник Босне и Херцеговине“ бр. 94/14, 47/23 и 41/24), донио је

ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ

Одбацује се као недопуштена апелација **Владимира Ковачевића** поднесена против Пресуде Окружног суда у Бањалуци број 71 0 П 292123 20 Гж од 10. јуна 2021. године због тога што је очигледно (*prima facie*) неоснована.

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

1. Владимир Ковачевић (у даљњем тексту: апелант) из Бањалуке, којег заступа Игор Поповић из Бањалуке, поднио је 13. августа 2021. године апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) против Пресуде Окружног суда у Бањалуци (у даљњем тексту: Окружни суд) број 71 0 П 292123 20 Гж од 10. јуна 2021. године. Апелант је 13. септембра 2022. године допунио апелацију.
2. Пресудом Основног суда у Бањалуци (у даљњем тексту: Основни суд) број 71 0 П 292123 18 П од 28. септембра 2020. године одбијен је апелантов тужбени захтјев којим је тражио да му тужени „Алтернативна телевизија“ д.о.о. Бањалука и Ненад Трбић (у даљњем тексту: првотужени и друготужени или тужени) исплате прецизиране износе на име накнаде штете због повреде угледа и нанесених душевних болова за претрпљени страх. У образложењу пресуде Основни суд је навео да је на порталу првотуженог 31. августа 2018. године објављен текст под насловом: „Пузајући државни удар у Републици Српској! Не желе изборе, руше власт на улици!“. Даље је навео да је неспорно да је друготужени уредник

информативног програма првотуженог, као и да је првотужени објавио апелантов деманти поводом спорног текста. Основни суд је указао да из спорног текста произлази да се у њему помиње нападнути новинар БН телевизије. Даље је указао да текст почиње сљедећим садржајем: „Посљедња дешавања у вези напада на новинара опозицији наклоњене БН Телевизије и 'спонтано' окупљање новинара пред Палатом Републике у Бањој Луци додатно подгријавају тврдње да је на сцени пузајући државни удар...“. Истакнуто је да се „исти тај нападнути новинар (без објаве имена и презимена) помиње у даљњем садржају текста, да је недавно од USAID-а добио 80.000,00 долара за некакав интернет портал“. У вези с тим, Основни суд је навео да се у тексту не помиње апелантово име и презиме, али да је просјечном читаоцу јасно да се ради о апеланту будући да је медијски пропраћено да је апелант нападнут и претучен неколико дана прије објаве чланка.

3. Основни суд је указао на одредбе члана 10 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљњем тексту: Европска конвенција), чл. 1, 5 и 6 Закона о заштити од клевете (у даљњем тексту: ЗЗК) и чл. 198 и 200 Закона о облигационим односима. Даље је указао да апелант наводи да је у спорном тексту наведена неистина јер је представљен као новинар наклоњен опозицији и да је од USAID-а добио 80.000,00 долара за интернет портал. У вези с тим, указао је да тужени нису доказали да је апелантов портал добио средства USAID-а путем прецизираног конкурса. Основни суд је оцијенио да објава непотврђене тврдње да је апелантов портал добио 80.000,00 долара од USAID-а не представља повреду апелантовог угледа. У вези с тим, указао је да се ради о вијести чија истинитост није потврђена, али да она није такве природе да изазове „пад“ апелантовог угледа у друштву. Истакнуто је да добијање средстава од USAID-а не представља срамоту за примаоца средстава. Основни суд је такође закључио да не представља повреду апелантовог угледа ни тврдња да је апелант новинар БН телевизије наклоњене опозицији у контексту наведене додјеле средстава. У вези с тим, образложено је да чињеница да је неки медиј наклоњен опозицији не представља нешто што би довело до повреде угледа тог медија или његовог новинара. Даље је навео да није клевета чињеница да USAID финансира независне медије јер се ради о законом дозвољеном виду финансирања медија. Основни суд је оцијенио и да су неосновани наводи да се апелант спорним текстом доводи у директну везу с потенцијалним државним ударом у Републици Српској. У вези с тим, истакнуто је да из спорног текста проистиче да „неки медији са којима се може довести у вези [апелантов] медиј пласирају вијести којима се дискредитују породице људи на власти.“ Такође је истакнуто да се наслов „Пузајући државни удар у Републици Српској! Не желе изборе, руше

власт на улици!“ доводи у везу с групом „Правда за Давида“ и „Савезом за промјене“, које, према садржају текста, активно подржава страни фактор.

4. Основни суд је указао да се чин клевете састоји од давања лажне или неистините изјаве о другом лицу којем се настоји нарушити углед тог лица у очима разборитих чланова друштва. У конкретном случају, оцијењено је да спорним изражавањем није проузрокована штета апелантовом угледу па је Основни суд одбио апелантов тужбени захтјев за накнаду штете због повреде угледа. Основни суд је такође одбио апелантов захтјев за накнаду штете због душевних болова усљед претрпљеног страха. У вези с тим, образложио је да апелант није доказао да је трпио страх изазван објавом спорног чланка, односно није доказао интензитет и дужину трајања евентуалног страха. Даље је указао да не посједује стручно знање којим би без претходног проведеног вјештачења могао утврдити постојање, интензитет и дужину трајања страха и његове посљедице.

5. Пресудом Окружног суда број 71 0 П 292123 20 Гж од 10. јуна 2021. године одбијена је апелантова жалба и потврђена првостепена пресуда. У образложењу пресуде Окружни суд је навео да је првостепени суд правилно закључио да се у спорном тексту ради о апеланту, који је новинар и који је неколико дана прије објављивања спорног текста нападнут и претучен, што је медијски пропраћено. Даље је навео да околност да из садржаја текста произлази да је апелант новинар наклоњен опозицији представља изражавање мишљења, односно вриједносни суд, који није такве природе да повриједи апелантов углед као новинара и нема елемената клевете које прописују одредбе ЗЗК. Такође је оцијењено да је изнијето мишљење да неко користи средства из програма USAID-а јавног значаја и нема елементе клеветничког изражавања. Окружни суд је указао да из проведених доказа произлази да су тужени у спорном периоду објавили и друге текстове у вези с нападом на апеланта. У вези с тим, наведено је да је на порталу првотуженог 26. августа 2018. године објављен чланак под називом „АТВ најоштрије осуђује бруталан напада на новинара [апелантово име и презиме]“, а 27. августа 2018. године чланке „Осуде напада на новинара [апелантово име и презиме]“ и „Влада Републике Српске осуђује напад на [апелантово име и презиме]“. Даље је наведено да су објавили и друге чланке којима су информисали јавност о нападу на апеланта и осуде због напада. Стога је Окружни суд, цијенећи све изведене доказе, закључио да изнесено мишљење у спорном тексту није такве природе да изазове повреду апелантовог угледа. Слиједом тога, закључио је и да су неосновани апелантови жалбени наводи да начин преношења, вријеме објаве и садржај текста представља еклатантан примјер клевете и етикетирање апеланта као лица које учествује у државном удару с протестима

„Правда за Давида“ и новцем од USAID-а. Такође је указао да је имао у виду садржај спорног текста, начин на који је објављен, тј. пренијет с портала Информер, да је апелант јавна личност, тј. новинар, као и да је тужени јавно објавио апелантов деманти. Окружни суд је навео да ни други жалбени приговори не могу да исходе другачију одлуку у тој правној ствари па је одбио апелантову жалбу и потврдио првостепену пресуду.

6. Апелант наводи да му је оспореном одлуком прекршено право на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције и право на приватни живот из члана II/3ф) Устава Босне и Херцеговине и члана 8 Европске конвенције. У погледу члана 8 Европске конвенције, апелант истиче да судови нису уопште разматрали контекст у којем је објављен спорни чланак. У вези с тим, указује да је неколико дана прије објаве чланка покушано његово убиство. Даље указује на околност да се лица ангажована на пројектима финансираним од невладиних организација или амбасада у јавном простору означавају као неморална и издајничка лица. Осим тога, апелант, супротно ставу судова, сматра дискредитирајућом тврдњу да је новинар наклоњен опозицији и да из спорног текста произлази да је члан групе која планира државни удар. Апелант сматра и да судови нису анализирали спорни текст у контексту свих критеријума утврђених праксом Европског суда за људска права (у даљњем тексту: Европски суд) и Уставног суда. У вези с тим, тражи да Уставни суд на његов случај примјени ставове из тач. 36 и 37 Одлуке број АП-3307/19. Осим тога, истиче да првостепени суд, супротно пракси Уставног суда, тражи да апелант докаже постојање и интензитет страха, као и да судови нису цитирали цијели спорни текст, већ само поједине наводе. У погледу члана 6 Европске конвенције, апелант сматра да оспорена пресуда не задовољава стандард образложене одлуке из члана 6 Европске конвенције и указује на неконзистентност судске праксе истог суда. Наиме, апелант тврди да су у парничном поступку број 71 0 П 292122 који је водио против ЈП „Радио-телевизија Републике Српске“ (у даљњем тексту: РТРС) у вези с истим текстом исти судови утврдили да је спорни чланак клеветнички и да вријеђа апелантов углед. Апелант тражи накнаду штете у износу од 1.000,00 КМ на име кршења људских права.

7. У допуни апелације апелант указује да је Уставни суд донио Одлуку број АП-4617/20 од 7. септембра 2022. године у односу на парнични поступак број 71 0 П 292122 који је водио против РТРС-а у вези с истим текстом. Сматра да из наведене одлуке Уставног суда произлази да је то што су тужени објавили спорни чланак било злонамјерно и да је оправдано да се конкретна апелација приоритетно ријеша.

8. **Закон о заштити од клевете** („Службени гласник РС“ број 37/01)

За потребе ове одлуке користи се текст прописа како је објављен у службеним гласилима јер није објављен на свим службеним језицима и писмима, а који у релевантном дијелу гласи:

Члан 11. став 1.

1. Накнада штете врши се искључиво са намером надокнаде штете нанесене угледу оштећеног, а та надокнада мора бити пропорционална проузрокованој штети. При утврђивању накнаде штете, суд узима у обзир све околности случаја, нарочито укључујући све подузете мере да би се ублажила проузрокована штета, као што су: објављивање исправке, опозивање изјаве или извињење, чињеницу да ли је штетник стекао новчану корист учињеним изношењем или проношењем изражавања, или чињеницу да би износ додељене штете могао имати за последицу велике материјалне потешкоће или банкрот штетника.

9. При испитивању допустивости апелације Уставни суд је пошао од одредби члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине и члана 18 став (4) Правила Уставног суда.

Члан VI/36) Устава Босне и Херцеговине гласи:

Уставни суд има и апелациону надлежност над питањима по овом Уставу, која проистичу из пресуде сваког суда у Босни и Херцеговини.

Члан 18 став (4) Правила Уставног суда гласи:

(4) Уставни суд ће одбацити апелацију као очигледно (prima facie) неосновану када утврди да не постоји оправдан захтјев странке у поступку, односно да предочене чињенице не могу да оправдају тврдњу да постоји кршење права заштићених Уставом и/или када се за странку у поступку утврди да не сноси посљедице кршења права заштићених Уставом, тако да је испитивање меритума апелације непотребно.

10. Уставни суд, у фази испитивања допустивости апелације, мора утврдити, између осталог, да ли су испуњени услови за мериторно одлучивање који су набројани у члану 18 став (4) Правила Уставног суда. У вези с тим, Уставни суд указује да, према својој пракси и пракси Европског суда, апелант мора да наведе повреду својих права која штити Устав Босне и Херцеговине и те повреде морају дјеловати вјероватно. Апелација је очигледно неоснована уколико јој мањкају *prima facie* докази који довољно јасно показују да је наведена повреда људских права и слобода могућа (види Европски суд, *Абедин Смајић против Босне и*

Херцеговине, одлука од 16. јануара 2018. године, представка број 48657/16, тачка 43, и *Khudunts против Азербејџана*, пресуда од 26. фебруара 2019. године, представка број 74628/16, тачка 32, те Уставни суд, Одлука о допустивости број АП-156/05 од 18. маја 2005. године, тачка 9, доступна на www.ustavisud.ba), те ако чињенице у односу на које се подноси апелација очигледно не представљају кршење права које апелант наводи, тј. ако апелант нема „оправдан захтјев“ (види Европски суд, *Mezőtúr-Tiszazugi Vizgazdálkodási Társulat против Мађарске*, пресуда од 26. јула 2005. године, представка број 5503/02, тачка 21, и *Dumlu против Турске*, одлука од 20. априла 2021. године, представка број 65159/17, тачка 27), као и када се утврди да апелант није „жртва“ кршења Уставом Босне и Херцеговине заштићених права (види Европски суд, *Спасоје Лукић и други против Босне и Херцеговине*, одлука о допустивости од 18. новембра 2008. године, представка број 34379/03).

11. Прије разматрања конкретног предмета, Уставни суд подсјећа да је у Одлуци број АП-4617/20 од 7. септембра 2022. године (доступна на www.ustavisud.ba) одбио апелацију РТРС-а и Синише Михаиловића поднесену против Пресуде Окружног суда број 71 0 П 292122 20 Гж од 11. новембра 2020. године. Том пресудом су наведена лица обавезана да апеланту исплате накнаду штете због клевете будући да је утврђено да су објавом спорног текста „Пузајући државни удар у Републици Српској! Не желе изборе, руше власт на улици!“ повриједили апелантову част и углед. Након анализе оспорене пресуде, у контексту критеријума успостављених праксом Европског суда и Уставног суда, Уставни суд је закључио да није дошло до кршења права РТРС-а и Синише Михаиловића на слободу изражавања из члана II/3х) Устава Босне и Херцеговине и члана 10 Европске конвенције.

12. У конкретном случају, Уставни суд примјећује да се ради о још једном парничном поступку који је апелант покренуо пред истим судом против других тужених (друга медијска кућа) за накнаду штете узроковане клеветом у вези с истим текстом, који су тужени пренијели са портала Информер. Имајући у виду наведено, за Уставни суд се поставља питање да ли у ситуацији када је у једном судском поступку утврђено да је објавом спорног текста повријеђена апелантова част и углед и апеланту досуђена накнада нематеријалне штете оправдано поновно утврђење кршења угледа и части и обавезивање на накнаду нематеријалне штете сваког ко је само пренио исти текст јер се потенцијално може радити о великом броју медија.

13. Одговарајући на то питање, Уставни суд сматра сврсисходним да подсјети да се код сатисфакције због повреде угледа ради о субјективној задовољштини којом се исправља, односно брише љага која је оштећеном нанесена изношењем клеветничких навода како би се

успоставило оно стање које је постојало прије учињене повреде (види Уставни суд, Одлука о допустивости и меритуму број *АП-768/16* од 6. јуна 2018. године, тачка 55, доступна на www.ustavnisud.ba). Даље, Уставни суд указује и да, према добро утврђеној пракси Европског суда и Уставног суда, медији имају задатак да преносе информације и идеје које су од јавног интереса, а јавност има право да добије те информације. Да није тако, медији не би могли да извршавају своју виталну улогу „чуvara јавног интереса“. Стога би кажњавање новинара због преношења изјава других лица озбиљно угрозило допринос медија дебати од јавног интереса и не би било оправдано, осим ако за то не постоје нарочито важни разлози (види Европски суд, *Anatoliy Yeremenko против Украјине*, пресуда од 15. септембра 2022. године, представка број 22287/08, тач. 99 и 100 с референцама на другу релевантну праксу, и Уставни суд, Одлука о допустивости и меритуму број *АП 5204/15* од 13. марта 2018. године, тачка 43, објављена у „Службеном гласнику БиХ“ број 21/18). Осим тога, Уставни суд је у предмету број АП 2751/19, који се такође тичао преношења одређеног изражавања, указао да „имајући у виду да је спорно изражавање било од јавног интереса, да су га преносили и остали медији у Федерацији БиХ [...] апелант као новинска издавачка кућа наведено изражавање није могао игнорисати или занемарити јер тада не би радио свој посао који захтијева информисање јавности о значајним темама“ (види Уставни суд, Одлука о допустивости и меритуму број *АП-2751/19* од 17. фебруара 2021. године, тачка 46, доступна на www.ustavnisud.ba).

14. Доводећи наведене ставове у везу са чињеницама конкретног случаја, Уставни суд примјећује да је у парничном поступку против друге медијске куће већ утврђено да је спорним текстом који је пренијет с интернет портала новина Информер, идентичног садржаја, повријеђен апелантов углед и част, због чега му је досуђена накнада штете због клевете. Ставове редовних судова из тог поступка потврдио је и Уставни суд својом одлуком број АП-4617/20. Дакле, из наведеног слиједи да је апелантовом угледу и части пружена заштита гарантована одредбама ЗЗК, Устава Босне и Херцеговине и Европске конвенције. У конкретном случају, Уставни суд запажа да апелант поново тражи накнаду штете, али сада од другог медија који је пренио исто спорно изражавање с интернет портала новина Информер. Имајући у виду да се ради о истим текстовима које су очигледно пренијели разни медији с истог портала и који су већ били добро познати јавности, Уставни суд сматра да не би било пропорционално легитимном циљу заштите права тужених на слободу изражавања и циљевима ЗЗК да апелант, због истог изражавања, у неодређеном броју засебних поступака остварује накнаду нематеријалне штете. При томе, Уставни суд сматра да је у образложењу

оспорене одлуке Окружни суд, супротно апелантовим наводима, дао релевантне и довољне разлоге за одбијање тужбеног захтјева. Имајући у виду све наведено, Уставни суд сматра да у околностима конкретног случаја нема ништа што указује да апелант има „оправдан захтјев“ у смислу члана 18 став (4) Правила Уставног суда који би требало мериторно испитати.

15. Имајући у виду наведено, те конзистентну праксу Европског суда и Уставног суда и ставове наведене и у овој одлуци, Уставни суд сматра да нема ништа што указује да апелантови наводи покрећу уставна питања на која се позвао, односно ништа што указује да има „оправдан захтјев“ у смислу члана 18 став (4) Правила Уставног суда који би требало мериторно испитати. Због тога, Уставни суд закључује да су ти наводи очигледно (*prima facie*) неосновани.

16. Имајући у виду одредбу члана 18 став (4) Правила Уставног суда, према којој ће се апелација одбацити као недопуштена уколико је очигледно (*prima facie*) неоснована, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

17. У складу са чланом VI/5 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједница
Уставног суда Босне и Херцеговине
Сеада Палаврић

